

VROUWE CLARA

DIT IS EEN VAN DE ARTIKELEN DIE IN DOORTOCHT VERSCHIJNEN IN HET KADER VAN HET CLARAJAAR. ZE ZIJN GESCHREVEN DOOR DE CLARIS BEATRIJS CORVELEYN UIT NIJMEGEN. DE ARTIKELEN ZIJN IN BRIEFVORM, ALS EEN ANTWOORD VAN VROUWE CLARA OP EEN ZOGENAAMD EERDER BEZOEK OF EERDERE BRIEF AAN HAAR, EN MIN OF MEER GESITUEERD IN DE TIJD WAARIN ZIJ LEEFDE. DEGENE DIE CLARA IE-DERE KEER BEZOEKT OF SCHRIJFT IN DE HOOP ANTWOORD VAN HAAR TE ONTVANGEN IS VROUWE SAE-CLARIS (LATIJN VOOR WERELDS, OFTEWEL: LEEK, SECULIER).

San Damiano, 17 December A.D. 1252

Lieve Saeclaris,
helpt van mijn ziel, of zal ik je noemen: mijn zielemaatje?

Jou groet ik, Clara, dienaressen van de mindere zusters, zij het ook bedlegerig, samen met de andere dienaressen, die leven en wonen in het monasterium van San Damiano ¹, uitkijkend naar de geboorte van onze Heer. Want het is advent, de donkerste tijd van het jaar. Staat die donkerheid niet symbool voor de duistere tijden waarin we leven? Gelukkig horen we nu in onze liturgie veel mooie en bemoedigende woorden. 'Troost, troost, mijn volk, weldra komt jouw heil.' In deze tijd van verwachten en verlangend uitkijken naar de geboorte van onze

Verlosser, het arme kind Jezus zingen we 'kom en red ons'. In het kwetsbare kind, door Maria in armzalige doeken gewikkeld en in een kribbe gelegd, wordt de God van het verbond de God van de menswording, van de verbondenheid tussen God en mens en tussen mensen onderling. Daar gaat het over in deze brief.

Al is jouw dagelijkse realiteit anders dan die van mij en mijn vijftig medezusters, toch vroeg je me je te schrijven over het samenleven met anderen. Meer dan veertig jaar woon ik nu al in San Damiano. Op deze plek heb ik me neergelaten, hier mocht ik thuiskomen. Een broeder omschreef het poëtisch zo: "in de holte van de bergwand nestelde jij je als een zilverkleurige duif". Je zult je van je bezoeken aan ons klooster nog wel herinneren dat je niet zo gemakkelijk binnenkomt. Je moet immers een buitentrapp beklimmen om de deur boven de kapel te bereiken. Alsof je op bezoek moet bij een duif in haar nest, hoog in de bergwand. Ja, hier zijn wij thuis, maar deze plek, hoe dierbaar en hoe mooi ook gelegen, wordt niet vanzelf een thuis. We hebben haar naar het soort leven dat wij leiden ingericht. We hebben er naar goed vermogen een 'plaats van aanwezigheid' van gemaakt. Hier leven en lieven we, hier bidden we samen en apart, hier leggen we ons toe op inkeer en boete, hier hebben we voor God een woning bereid. God mag hier wonen en tegelijk doordrenkt Hij deze plek met zijn aanwezigheid. Dat wil niet zeggen dat Hij altijd voelbaar of ervaarbaar aanwezig is, niet voortdurend, voor ieder van ons. Soms voelen we zijn aanwezigheid doorheen leegte en afwezigheid, doorheen ziekte en ellende. Het wondere is dat ook als iemand afwezig is, voor een tijdje weg is, hij toch aanwezig is, want hij wordt gemist, er wordt op hem gewacht. ²

Als je straks deze brief in handen zult houden, hebben we Kerstmis al gevierd, de geboorte van het kwetsbare kind dat de vrede aankondigt, in deze tijden van grote onveiligheid en grof geweld een boodschap die actueler is dan ooit. Zoals we allemaal geboren worden in zwakheid, wil God ons juist in de kwetsbaarheid van een kind nabij zijn. Door dat kwetsbare en hulpeloze wezen komen mensen hun menselijkheid op het spoor. We krijgen volop de gelegenheid om ons hierin te oefenen: velen van ons zijn regelmatig ziek of verzwakt. En wie zieken verzorgt en bijstaat, strozakken opklopt, beddengoed wast, een lekker hapje opdient, ontdekt dat zij de zieken pas werkelijk helpt wanneer zij een respectvolle en genegen relatie met hen uitbouwt. Als verzorgster sta je niet boven de zieke, er is geen spel van 'boven en onder', want beiden zijn kwetsbaar: vandaag de een en morgen de ander.

In de maatschappij is er vaak angst voor alles wat kwetsbaar en zwak is, er wordt steeds op gehamerd dat er gepresteerd moet worden, je moet voortdurend laten zien dat je het goed doet. Als je samen leeft, in klein of in groter verband, dan leer je ook het zwakke en kwetsbare kennen in de ander en in jezelf. Dat vraagt om dagelijkse aandacht. Met zorg en overgave kleine dingen doen voor elkaar, niet om geprezen te worden maar uit toewijding voor de ander.

Gaandeweg de jaren heb ik geleerd om steeds mijn kracht in Christus te vinden, vooral 'in tijden dat het nijpt': als het brood bijna op is, als de olijfoliekan leeg is, zelfs toen de gevaarlijke Saracenen op het punt stonden ons klooster verwoestend binnen te vallen. Telkens

neem ik in vertrouwen mijn toevlucht tot onze Heer en vraag dat we behoed mogen worden. Samen leven kan mooi zijn, maar het is niet altijd gezellig. Het leven met andere mensen heeft zijn hoogtepunten maar ook zijn dieptepunten. Alle aspecten van evangelisch leven komen aan bod: het liefhebben én het vergeven van de ander, een nieuwe kans geven én krijgen. Veertig jaar lang hebben we nu ervaring in het samen leven met anderen. Vaak heb ik hier over nagedacht en er samen met de zusters over gesproken. Onze bevindingen heb ik laten opschrijven in onze 'Levensvorm'. Wat mij erg dierbaar is, is dit:

- Elke week tijd en ruimte maken voor een gesprek: hoe vergaat het je, waar loop je tegenaan, wat lukt je niet zo goed, waar verlang je naar?
- Hoe groot (50) of hoe klein (2) de gemeenschap ook is: alles bespreken wat het belang en de levenswijze van je gemeenschap aangaat. Vergeet niet: de Heer openbaart vaak aan de kleinen wat het beste is.
- De eenheid van de onderlinge liefde en vrede bewaren: afspraken en toekomstplannen toetsen en tegen de blauwdruk van je levensmodel leggen.
- Elkaars gewetensvolle keuzes respecteren en in elkaar het handelen naar het levensmodel bevorderen.
- Rekening houden met elkaars gesteldheid, noden en behoeften. Liefdevol en barmhartig zorgen voor elkaar en elkaar dienen zoals je zelf gediend wil worden als je zelf ziek of in nood bent.
- Het gesprek met elkaar openhouden, ook als de ander 'opgestookt door de vijand' in de fout gaat, ook als er langdurig een beroep wordt gedaan op je geduld. Niet op je strepen staan maar de Eeuwige de kracht vragen om de ander ruimhartig het aangedaan onrecht te vergeven. En weten: heden jij, morgen ik.
- Op geregelde tijden bidden en mediteren. Jezelf hierbij niet overvragen maar kiezen voor een vorm die past bij je leefsituatie. Met elkaar hierover afspraken maken die je af en toe toetst.

Kortom: in de naam van onze heer Jezus Christus, uitkijken voor alle hoogmoed, ijdele roem, afgunst, hebzucht, zorg en beslommering van deze wereld, laster en gemor, tweedracht en verdeeldheid. Steeds onder elkaar de eenheid van de onderlinge liefde bewaren. Dan komt het Koninkrijk van God dichterbij, dan bouw je mee aan een wereld waarin de liefde regeert. Zo heeft Jezus het ons getoond, moge dat hét model voor ons samenleven zijn: Jezus die de voeten van zijn leerlingen wast. Dan leef je in verbondenheid, dan mag de waarde van een mens schuilen in zijn unieke persoonlijkheid en zijn gewetensvrijheid, dat heiligdom waar God inwoont. Ja, God woont in ieder van ons. Laten we daarom in ieder het mooiste naar boven laten komen.

Tot slot van dit schrijven wil ik je graag enkele goede wensen meegeven, dat past wel in deze tijd van het jaar:

Moge je thuis een plek zijn waar mensen kunnen ontdekken wie ze zijn én dat ze waardevol zijn: God houdt van hen.

Moge je thuis een plek zijn waar mensen kunnen luisteren naar hun innerlijke stem,
naar hun diepste geweten, naar de Eeuwige die in hen woont.
Moge je thuis een plek zijn waar het leven gevierd wordt,
ook al legt ieder haar/zijn eigen unieke weg af. Want we zijn allemaal op weg.

Wil steeds in Christus verblijven en verlang ernaar dat Hij in jou en de jouwen
maar ook in mij en al mijn zusters blijft,

Je vrouwe Clara

- 1 Clara gebruikt het woord 'monasterium' waar ze het heeft over de noodzakelijke afzondering als Godgewijde plek om je te kunnen oefenen je aandacht te richten op dat ene noodzakelijke: je door God te laten vinden. Zie E. Van den Goorbergh, *Clara van Assisi, Mystiek in het alledaagse, Nijmegen (Valkhof Pers), 2010, 75.*
- 2 W.M. Speelman, *Om de hele wereld, Nijmegen (Valkhof Pers), 2010, 130 - 131.*

Aanbevolen literatuur

- Regel van Clara, vooral hoofdstuk 3, 4, 9 en 10
- Leven van Clara, § 15, 16, 21

